

SOPX3

algoritmen en datastructuren modelleren

bd.thrijswijk.nl

© 2003 Harry Broeders

1

Werkvormen

168 SBU (84 in kw1 en 84 in kw2)

- kwartaal 1
 - 21 uur theorie
 - 7 uur practicum
- kwartaal 2
 - 1 uur projectbegeleiding/groep

Inhoud SOPX3

- algoritmen en datastructuren
 - STL (standaard C++ library)
- inleiding modelleren
 - UML (standaard modelleringstaal)
- diverse toepassingen van datastructuren.
- project modelleren
 - Together (tool)

© 2003 Harry Broeders

2

Leermiddelen

• Boeken

- Thinking in C++ 2nd Edition, Volume 1 + 2, Bruce Eckel
- Praktisch UML, 2de editie, Warmer en Kleppe

• Dictaat

- studiewijzer
- aanvullingen op theorie
- extra voorbeelden
- practicumhandleiding

• <http://bd.thrijswijk.nl/sopx3/>

- uitgebreide studiewijzer
- sheets
- uitgebreide practicumhandleiding
- sourcecode van alle voorbeelden
- links

3

Voorbeeld

Statische datastructuur

```
struct deelnemer {
    int punten;
    char naam[80];
};
struct stand {
    int aantalDeelnemers;
    deelnemer lijst[100];
};
stand s;
```

De **nadelen** van het gebruik van de ingebouwde datastructuren **struct** en **array** zijn:

- de grootte van de array's lijst en naam moet bij het vertalen van het programma bekend zijn en kan niet aangepast worden (=statisch).
- elke deelnemer neemt evenveel ruimte in onafhankelijk van de lengte van zijn naam (=statisch).
- het verwijderen van een deelnemer uit de stand is een heel bewerkelijke operatie.

4

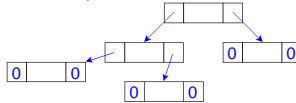
Lijst

- leeg of
- element met pointer naar lijst

Stamboom

- leeg of
- persoon met pointer naar stamboom (van vader) en pointer naar stamboom (van moeder)

5

Algorithms
+
Datastructures
=
Programs

6

Klassieke datastructuren en C++

- Klassieke datastructuren kunnen m.b.v. OOP technieken als **herbruikbare componenten** worden geïmplementeerd.

- Er zijn diverse component-bibliotheken verkrijgbaar:
 - BIDS (Borland International Data Structures)
 - STL (Standard Template Library)
Opgenomen in ISO/ANSI C++ std (sept 1998) Aanwezig in C++ Builder 6

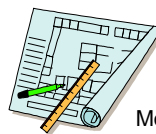
7

Modelleren

Werkelijkheid

Modelleren

8

Datastructuren

- Ding om data "gestructureerd" in op te slaan.
- Een **template** is erg geschikt voor het implementeren van een datastructuur.
- Basisbewerkingen:
 - insert, remove, find
 - empty, full, size
- Een bepaalde datastructuur kan op verschillende manieren geïmplementeerd worden.
- Een **Abstracte Base Class** per datastructuur maakt gebruik onafhankelijk van de implementatie.

9

Datastructures

- Stack
- Queue
- Vector
- Sorted vector
- Linked List
- Sorted list
- Binary Tree
- Search tree
- Hash Table
- Priority Queue (Binary Heap)

10

Stack

- LIFO (Last In First Out) buffer
slechts op 1 plaats toegankelijk
- **Memberfuncties:**
 - void push(const T& t) insert O(1)
 - void pop() remove O(1)
 - const T& top() const find O(1)
- **Voorbeeld van gebruik:**
 - expressie evaluator

11

ADT Stack

```
#ifndef _THR_Bd_Stack_
#define _THR_Bd_Stack_

template <typename T> class Stack {
public:
    Stack();
    virtual ~Stack();
    virtual void push(const T& t) =0;
    virtual void pop() =0;
    virtual const T& top() const =0;
    virtual bool empty() const =0;
    virtual bool full() const =0;
private:
    // Voorkom toekennen en kopiëren
    void operator=(const Stack&);
    Stack(const Stack&);
};

template <typename T> Stack<T>::Stack() {
}
template <typename T> Stack<T>::~~Stack() {
}

#endif
TH Rijswijk
```

12

Queue

- FIFO (First In First Out) buffer
slechts op 2 plaatsen toegankelijk
- **Memberfuncties:**
 - void enqueue(const T& X) insert O(1)
 - void dequeue() remove O(1)
 - const T& front() const find O(1)
- **Voorbeeld van gebruik:**
 - print queue

13

Toepassingen van stacks

- Balanced symbol checker
- A simple calculator

Een eenvoudige calculator is een goed te (her)gebruiken component. Denk aan numerieke invoervelden.

14

Balance

```
// Controleer op gebalanceerde haakjes.
// Invoer afsluiten met een punt.
#include <iostream>
#include "stacklist.h" // zie dictaat
using namespace std;

int main() {
    StackWithList<char> s;
    char c;
    cin.get(c);
    while (c!='.') {
        if (c=='('||c=='['||c=='{')
            s.push(c);
        else
            if (c==')'||c==']'||c=='}')
                if (s.empty())
                    cout<<"Fout"<<endl;
                else {
                    char d(s.top());
                    s.pop();
                    if (d=='(' && c==')' || d=='[' && c==']' || d=='{' && c=='}')
                        cout<<"Fout"<<endl;
                }
    }
    cin.get(c);
    if (!s.empty())
        cout<<"Fout"<<endl;
    ...
}
TH Rijswijk
```

15

Postfix

Wij zijn gewend *infix* notatie te gebruiken voor het noteren van expressies. Er bestaat nog een andere methode: *reverse polish* of *postfix* genoemd.

Infix: operand **operator** operand
Postfix: operand operand **operator**

Voordelen postfix t.o.v. infix:

- **Geen prioriteitsregel** nodig (Meneer Van Dalen Wacht Op Antwoord)
- **Geen haakjes** nodig
- **Eenvoudiger te bereken** m.b.v. Stack

We zullen eerst een **postfix calculator** maken en daarna een **infix naar postfix convertor**.

16

Postfix

```
// Evalueer postfix expressie.
// Invoer afsluiten met =.
#include <iostream>
#include <ctype>
#include "stacklist.h" // zie dictaat
using namespace std;
```



```
int main() {
    StackWithList<int> s;
    char c;
    int i;
    cin>>c;
    while (c!='=') {
        if (isdigit(c)) {
            cin.putback(c);
            cin>>i;
            s.push(i);
        }
        else if (c=='+' || c=='*') {
            int op2(s.top()); s.pop();
            int op1(s.top()); s.pop();
            s.push(op1+op2);
        }
    }
}
```

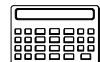
... Zie volgende sheet ...

17

Postfix

Vervolg ...


```
else if (c=='*') {
    int op2(s.top()); s.pop();
    int op1(s.top()); s.pop();
    s.push(op1*op2);
}
else
    cout<<"Syntax fout"<<endl;
cin>>c;
}
cout<<" = "<<s.top()<<endl;
s.pop();
if (!s.empty())
    cout<<"Syntax fout"<<endl;
cin.get();
cin.get();
return 0;
}
```

18

Infix => Postfix

gebruik een stack met karakters.

- Lees karakter voor karakter in.
- Als een ingelezen karakter geen haakje of operator is dan kan dit meteen worden doorgestuurd naar de uitvoer.
- Een haakje openen wordt altijd op de stack geplaatst.
- Als we een operator inlezen dan moeten we net zo lang operatoren van de stack halen en doorsturen naar de uitvoer totdat we:
 - een operator op de stack tegenkomen met een lagere prioriteit of
 - een haakje openen tegenkomen of
 - totdat de stack leeg is.
- Daarna moet de ingelezen operator op de stack worden geplaatst.
- Als we een haakje sluiten inlezen dan moeten we net zo lang operatoren van de stack halen en doorsturen naar de uitvoer totdat we een haakje openen op de stack tegenkomen. Dit haakje openen moet wel van de stack verwijderd worden maar wordt niet doorgestuurd naar de uitvoer.
- Als we einde van de invoer bereiken moeten we alle operatoren van de stack halen en doorsturen naar de uitvoer.

TH:Rijswijk

19

Stack

Implementations

Een stack kan op verschillende manieren geïmplementeerd worden:

- d.m.v. een **array** (of vector).
- d.m.v. een **gelinkte lijst**.

TH:Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

20

Stack met array

```
#ifndef _THR_Bd_StackWithArray_
#define _THR_Bd_StackWithArray_

#include "stack.h" // zie dictaat

template <typename T> class StackWithArray:
public Stack<T> {
public:
    explicit StackWithArray(int size);
    ~StackWithArray();
    virtual void push(const T& t);
    virtual void pop();
    virtual const T& top() const;
    virtual bool empty() const;
    virtual bool full() const;
private:
    T* a; // pointer naar de array
    int s; // size van a
           // (max aantal elementen op de stack)
    int i; // index in a van de top van de stack
};
```

... Zie volgende sheet ...

TH:Rijswijk

21

Stack met array

```
template <typename T>
StackWithArray<T>::StackWithArray(int size):
    a(0), s(size), i(-1) {
    if (s<=0) {
        cerr<<"Stack size should be >0"<<endl;
        s=0;
    }
    else
        a=new T[s];
}
template <typename T>
StackWithArray<T>::~StackWithArray() {
    delete[] a;
}
template <typename T> void
StackWithArray<T>::push(const T& t) {
    if (full())
        cerr<<"Can't push on an full stack"<<endl;
    else
        a[++i]=t;
}
```

... Zie volgende sheet ...

TH:Rijswijk

22

Stack met array

```
template <typename T> void
StackWithArray<T>::pop() {
    if (empty())
        cerr<<"Can't pop an empty stack"<<endl;
    else
        --i;
}
template <typename T> const T&
StackWithArray<T>::top() const {
    if (empty()) {
        cerr<<"Can't top an empty stack"<<endl;
        exit(-1); // no valid return possible
    }
    return a[i];
}
template <typename T> bool
StackWithArray<T>::empty() const {
    return i==0;
}
template <typename T> bool
StackWithArray<T>::full() const {
    return i==s-1;
}
```

#endif
TH:Rijswijk

23

Stacktest

```
#include <iostream>
#include "stackarray.h"
using namespace std;

int main() {
    StackWithArray<char> s(32);
    char c;
    cout<<"Type een tekst,sluit af met '.'<<endl;
    cin.get(c);
    while (c!='.') {
        s.push(c);
        cin.get(c);
    }
    while (!s.empty()) {
        cout<<s.top();
        s.pop();
    }
    cin.get();
    cin.get();
    return 0;
}
```

TH:Rijswijk

24

Stack met lijst

```
#ifndef _THR_Bd_StackWithList_
#define _THR_Bd_StackWithList_

#include "stack.h"

template <typename T> class StackWithList:
public Stack<T> {
public:
    StackWithList();
    virtual ~StackWithList();
    virtual void push(const T& t);
    virtual void pop();
    virtual const T& top() const;
    virtual bool empty() const;
    virtual bool full() const;
private:
    class Node {
    public:
        Node(const T& t, Node* n);
        T data;
        Node* next;
    };
    Node* p; // pointer naar de top van de stack
};
```

TH:Rijswijk

... Zie volgende sheet ...

25

Stack met lijst

```
template <typename T>
StackWithList<T>::StackWithList(): p(0) {
}

template <typename T>
StackWithList<T>::~StackWithList() {
    while (!empty())
        pop();
}

template <typename T> void
StackWithList<T>::push(const T& t) {
    p=new Node(t, p);
}

template <typename T> void
StackWithList<T>::pop() {
    if (empty())
        cerr<<"Can't pop an empty stack"<<endl;
    else {
        Node* old(p);
        p=p->next;
        delete old;
    }
}

... Zie volgende sheet ...
```

TH:Rijswijk

26

Stack met lijst

```
template <typename T> const T&
StackWithList<T>::top() const {
    if (empty()) {
        cerr<<"Can't top an empty stack"<<endl;
        exit(-1); // no valid return possible
    }
    return p->data;
}

template <typename T> bool
StackWithList<T>::empty() const {
    return p==0;
}

template <typename T> bool
StackWithList<T>::full() const {
    return false;
}

template <typename T>
StackWithList<T>::Node::Node(const T& t,
    Node* n):
    data(t), next(n) {
}

#endif
TH:Rijswijk
```

TH:Rijswijk

27

Stack

Array versus gelinkte lijst

- Array is **sneller**.
- Array is **statisch**. Niet gebruikte gedeelte is overhead.
- Lijst is **dynamisch**. Heeft overhead van 1 pointer per element

TH Rijswijk

28

Dynamisch stack kiezen

```
Stack<char>* s(0);
cout<<"Welke stack? (l = list, a = array): ";
char c;
do {
    cin.get(c);
    if (c=='l' || c=='L')
        s=new StackWithList<char>;
    else if (c=='a' || c=='A')
        cout<<"Hoeveel elementen?: ";
        int i;
        cin>>i;
        s=new StackWithArray<char>(i);
    } while (c!='' && c!='L' && c!='A' && c!='A');
cout<<"Type een tekst, sluit af met '.'<<endl;
cin.get(c);
while (c!='.') {
    s->push(c);
    cin.get(c);
}
// ...
delete s;
```

TH Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

29

Queue

Implementations

Een queue kan op verschillende manieren geïmplementeerd worden:

- d.m.v. een **array** (of vector).
- d.m.v. een **gelinkte lijst**.

TH Rijswijk

30

Advanced C++.

- **Namespace**. Zie TICPPV1 H10.
- **Exceptions**. Zie TICPPV2 H1.
- **Casting en RTTI**. Zie TICPPV2 H8.

TH Rijswijk

31

Namespace.

Bij grote programma's kunnen verschillende classes "per ongeluk" dezelfde naam krijgen.

In C++ kun je classes (en functies etc.) groeperen in zogenaamde **namespaces**.

```
namespace Bd {
    void f(int);
    double sin(double x);
}

// andere file zelfde namespace:
namespace Bd {
    class string { /* ... */ };
}

// andere namespace:
namespace Vi {
    class string { /* ... */ };
}
```

TH Rijswijk

32

Using namespaces.

3 manieren van gebruik:

```
// gebruik met scope resolution
Bd::string s1("Harry");
Vi::string s2("John");
std::string s3("Standard");

// gebruik met using declaration
using Bd::string;
string s4("Hallo");
string s5("Dag");

// gebruik met using directive
using namespace Bd;
string s6("Hallo");
double d(sin(0,785398163397448));
```

TH Rijswijk

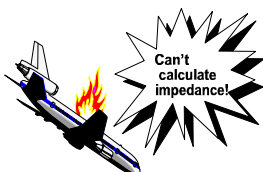
33

Exceptions.

Vaak zal in een memberfunctie gecontroleerd worden op "uitzonderlijke" situaties.

```
complex<double> C::impedance(double f) {
    if (f==0.0 || c==0.0) {
        cerr<<"Can't calculate impedance!";
        exit(C_IMPEDANCE_ERR);
    }
    return complex<double>(0, -1/(2*M_PI*f*c));
}
```


TH Rijswijk

34

Exceptions aangeven met assert.

In de C (en ook in de C++) standaard is de functie assert opgenomen. Deze functie doet niets als de, als parameter opgegeven, expressie true oplevert maar breekt het programma met een passende foutmelding af als dit niet zo is.

```
complex<double> C::impedance(double f) {
    assert(c!=0.0 && f!=0.0);
    return complex<double>(0, -1/(2*M_PI*f*c));
}
```

Het programma wordt nog steeds abrupt afgebroken. Assert is bedoeld om tijdens de ontwikkeling afspraken te controleren.

TH Rijswijk

35

Exceptions aangeven met returnwaarde.

In C (en ook in C++) werd dit traditioneel opgelost door elke functie een returnwaarde te geven die eventuele errormeldingen vanuit de functie terug meldt.

```
bool C::impedance(complex<double>& res,
    double f) {
    if (f!=0.0 && c!=0.0) {
        res=complex<double>(0, -1/(2*M_PI*f*c));
        return true;
    }
    else
        return false;
}
```

TH Rijswijk

36

Exceptions aangeven met returnwaarde.

Het gebruik van een error return waarde heeft de volgende **nadelen**:

- Bij elke aanroep **moet** de returnwaarde getest worden. Iedereen weet dat het moet, maar bijna niemand doet het!
- Op de plaats waar de fout ondekt wordt kan hij meestal niet opgelost worden.
- De "echte" returnwaarde van de functie moet nu via een call by reference parameter worden teruggegeven.

TH Rijswijk

37

Exceptions "gooien".

C++ heeft exceptions ingevoerd voor het afhandelen van "uitzonderlijke" fouten. Een exception is een **object** dat in de functie waar de fout ontstaat "gegooid" kan worden en dat door de aanroepende functie (of door zijn aanroepende functie enz...) "opvangen" kan worden. Bij aanroepen van **throw** worden stackframes netjes opgeruimd en de juiste destructors aangeroepen.


```
complex<double> C::impedance(double f) {
    if (c==0.0)
        throw domain_error("Capaciteit == 0");
    if (f==0.0)
        throw domain_error("Frequentie == 0");
    return complex<double>(0, -1/(2*M_PI*f*c));
}
```

TH Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

38

Exceptions "opvangen".

De aanroepende functie kan exceptions dan als volgt opvangen:

```
C c(1e-6);
try {
    cout<<c.impedance(1e3)<<endl;
    cout<<c.impedance(0)<<endl;
    cout<<"Dit was het!"<<endl;
} catch (domain_error& e) {
    cout<<e.what()<<endl;
} catch (...) {
    cout<<"Andere fout!"<<endl;
}
cout<<"The END."<<endl;
```


TH Rijswijk

39

Zelf exceptions definiëren.

In plaats van het gebruik van de standaard gedefinieerde exceptions kun je ook zelf exception classes definiëren:

```
class FrequencyError {};
class CapacityError {};
```

```
complex<double> C::impedance(double f) {
    if (c==0.0)
        throw CapacityError();
    if (f==0.0)
        throw FrequencyError();
    return complex<double>(0, -1/(2*M_PI*f*c));
}
```

TH Rijswijk

40

Exceptions "opvangen".

De aanroepende functie kan exceptions dan als volgt opvangen:

```
C c(1e-6);
try {
    cout<<c.impedance(1e3)<<endl;
    cout<<c.impedance(0)<<endl;
    cout<<"Dit was het!"<<endl;
} catch (CapacityError& e) {
    cout<<"Capaciteit == 0"<<endl;
} catch (FrequencyError& e) {
    cout<<"Frequentie == 0"<<endl;
} catch (...) {
    cout<<"FOUT"<<endl;
}
cout<<"The END."<<endl;
```

TH Rijswijk

41

Exceptions hiërarchie.

Doordat exceptions objecten zijn kunnen we ze groeperen in classes. Deze classes kunnen we m.b.v. **overerving** volgens een generalisatie/specialisatie structuur indelen.

```
class ImpedanceError {};
class CapacityError:
    public ImpedanceError {};
class FrequencyError:
    public ImpedanceError {};
```

Bij een catch kunnen we nu kiezen of we een **specifieke** of een **generieke** exception willen afvangen. De specifieke zijn polymorf met de generieke.

TH Rijswijk

42

Exceptions met functionaliteit.

Doordat exceptions objecten zijn kunnen we ze ook **data** en **gedrag** geven.

We kunnen b.v. een **virtual** memberfunctie definiëren die een bij de exception passende foutmelding geeft. Als we deze memberfunctie in specifiekere exceptions **overriden** dan kunnen we een generieke exception vangen en toch d.m.v. **dynamic binding** de juiste foutmelding krijgen!

TH Rijswijk

43

Exception details

- Re-throw.
- De volgorde van catch blokken. Zie dictaat 5.2.5.1.
- Exceptions in constructors en destructors.
 - throw is de enige "goede" manier om fouten in een constructor te melden!
 - Gebruik **nooit** throw in een destructor!
- Function try-blok.
- Exception specification.
- Exceptions in de C++ standaard. Zie TICPPV2 H1.

TH Rijswijk

44

Probleem bij Exceptions

```
void updateDatabase(
    DataBase& db,
    const Record& r) {
    db.lock(r); // zet record "op slot"
    db.write(r);
    db.unlock(r) // geef record vrij
}
```

```
void showAbout() {
    TForm* fp(new AboutForm());
    fp->showModal();
    delete fp;
}
```

Waarom is het een **probleem** als tijdens write of showModal een exception optreedt?

TH Rijswijk

45

Onhandige oplossing

```
void updateDatabase(
    DataBase& db,
    const Record& r) {
    db.lock(r); // zet record "op slot"
    try {
        db.write(r);
    }
    catch(...) { // vang fout op
        db.unlock(r); // geef record vrij
        throw; // verder gooien
    }
    db.unlock(r) // geef record vrij
}
```

TH:Rijswijk

46

Handige oplossing

```
class Lock {
public:
    Lock(
        DataBase& db, const Record& r);
    ~Lock();
private:
    DataBase& db_;
    const Record& r_;
};

Lock::Lock(
    DataBase& db, const Record& r):
    db_(db), r_(r) {
    db_.lock(r_);
}

Lock::~Lock() {
    db_.unlock(r_);
}
```

TH:Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

47

Handige oplossing

```
void updateDatabase(
    DataBase& db,
    const Record& r) {
    Lock lock(db, r);
    db.write(r);
}
```

Deze methode wordt "**resource acquisition is initialisation**" genoemd.

Als de functie wordt verlaten (normaal of door exception) wordt de lokale variabele lock netjes "opgeruimd". De destructor van Lock zorgt voor de "unlock" aanroep.

TH:Rijswijk

48

Generieke oplossing

```
template <typename T>
class Pointer {
public:
    Pointer(T* p);
    ~Pointer();
    T* operator->() const;
private:
    T* p_;
};

template <typename T>
Pointer<T>::Pointer(T* p) : p_(p) {}

template <typename T>
Pointer<T>::~Pointer() {
    delete p_;
}
```

TH:Rijswijk

49

Generieke oplossing

```
template <typename T>
T* Pointer::operator->() const {
    return p_;
}

// Gebruik:
void showAbout() {
    Pointer<TForm> fp(
        new AboutForm());
    fp->showModal();
}

// Standaard alternatief:
void showAbout() {
    auto_ptr<TForm> fp(
        new AboutForm());
    fp->showModal();
}

// Zie TICPPV2 H1
TH:Rijswijk
```

TH:Rijswijk

50

Exception-save code

- Een programma dat ook bij het optreden van exceptions correct blijft werken wordt *exception-save* genoemd.
- Het schrijven van exception save code wordt nog maar sinds kort goed begrepen. (Zie boek: Exceptional C++ van Herb Sutter © 2000).

TH:Rijswijk

51

Vector (SOPX2)

```
Vector& Vector::operator=(
    const Vector& r) {
    if (size!=r.size) {
        delete[] data;
        data=new int[r.size];
        size=r.size;
    }
    for (int i(0);i<size;++i)
        data[i]=r.data[i];
    return *this;
}

Vector::Vector(const Vector& v):
    size(v.size), data(new int[v.size]) {
    *this=v;
}
```

Bedenk wat er gebeurt als new een **exception** gooit?

TH:Rijswijk

52

Vector (SOPX3)

```
Vector::Vector(const Vector& v):
    size(v.size), data(new int[v.size]) {
    for (int i(0); i<size; ++i)
        data[i]=v.data[i];
}

Vector& Vector::operator=(
    const Vector& r) {
    Vector t(r);
    swap(t);
    return *this;
}

// private hulp functie:
void Vector::swap(Vector& v) throw() {
    std::swap(size, v.size);
    std::swap(data, v.data);
}
```

TH:Rijswijk

53

Casting.

In C kun je met een eenvoudige vorm van "casting" typeconversies doen.

```
int i;
i=(int)"Hallo";
```

In C++ zijn 4 nieuwe vormen van "casting" toegevoegd:

static_cast<T>(e)
zoals oude cast.

const_cast<T>(e)
const erbij of eraf.

reinterpret_cast<T>(e)
compiler afhankelijke casts
b.v. char* ==> int.

dynamic_cast<T>(e)
down cast met run time controle.

TH:Rijswijk

54

Casting.

Voorbeeld van gebruik.

```
#include <iostream>
int main() {
    int i1(1);
    int i2(2);
    double d(i1/i2);
    std::cout<<"d = "<<d<<std::endl;
    return 0;
}

// d = 0

#include <iostream>
int main() {
    int i1(1);
    int i2(2);
    double d(static_cast<double>(i1/i2));
    std::cout<<"d = "<<d<<std::endl;
    return 0;
}

// d = 0.5
```

TH Rijswijk

55

Dynamic casting.

```
class Hond { /*...*/ };

class SintBernard: public Hond {
public:
    Whisky geefDrank();
    /*...*/
private:
    Whisky vat;
};

void hulp(Hond& h) {
    try {
        SintBernard& s;
        s=dynamic_cast<SintBernard&>(h);
        drink(s.geefDrank());
    } catch (bad_cast& e) {
        /* Oops geen Whisky */
    }
}
```


TH Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

56

Dynamic casting en RTTI.

Om tijdens **run time** te kunnen controleren of een bepaalde down cast mag of niet moet informatie over het type tijdens run time beschikbaar zijn.
RTTI = Run Time Type Information.
 In C++ hebben alle classes met één of meer virtual functions RTTI.

Naast dynamic cast kun je ook de RTTI info behorende bij een object opvragen:

```
print_soort(Hond& h) {
    cout<<typeid(h).name()<<endl;
}
```

RTTI kan ook makkelijk misbruikt worden b.v. om een hond te laten blaffen!

TH Rijswijk

57

ISO/ANSI Standaard C++ Library

Standaard algoritmen en datastructuren in C++ (voorheen STL)

Zie TICPPV2 hoofdstuk 3 t/m 7.

TH Rijswijk

58

String in C

nadelen

- statisch (lengte tijdens compileren bepaald).
- null karakter als afsluiting.
- operatoren zijn niet bruikbaar (de strxxx functies moeten gebruikt worden).

```
#include <string.h>
#include <iostream.h>
int main() {
    char naam[10];
    // naam="Harry"; // Error!
    strcpy(naam, "Harry"); // OK
    cout<<naam<<endl;
    strcpy(naam, "Willem-Alexander"); // Error!
    cout<<naam<<endl;
    // if (naam=="Kees") { // error
    if (strcmp(naam, "Kees")==0) { // OK
    ...
}
```

TH Rijswijk

59

string in C++

voordelen

- dynamisch (lengte tijdens run-time bepaald).
- operatoren zijn bruikbaar.
- veel extra functionaliteit.

```
#include <string>
#include <iostream>
using namespace std;

int main() {
    string naam;
    naam="Harry";
    cout<<naam<<endl;
    naam="Willem-Alexander";
    cout<<naam<<endl;
    if (naam=="Kees") {
        cout<<"Niet goed!"<<endl;
    }
    return 0;
}
```

TH Rijswijk

60

string-bibliotheek

- vergelijken met operatoren > < >= <= == !=
- optellen en toevoegen met operatoren + en +=
- **insert** voor invoegen
- **erase** voor verwijderen
- **replace** voor vervangen
- **find** voor zoeken
- **c_str()** voor conversie naar const char*

```
string s;
cout<<"Geef filenaam: ";
cin>>s;
ifstream fin(s.c_str());
getline(fin, s);
```

TH Rijswijk

61

string

Iterator

Met behulp van een **iterator** kun je door een string lopen op dezelfde manier als dat je met een **pointer** door een char[] kunt lopen.

```
char naam1[] ="Henk";
for (const char* p(naam1); *p!='\0'; ++p)
    cout<<"p<<" ";
cout<<endl;
cout<<"De eerste letter is:"
    <<naam1[0]<<endl;
cout<<"De laatste letter is:"
    <<naam1[strlen(naam1)-1]<<endl;

string naam2("Harry");
for (string::const_iterator i(naam2.begin());
    i=naam2.end(); ++i)
    cout<<"i<<" ";
cout<<endl;
cout<<"De eerste letter is:"
    <<naam2[0]<<endl;
cout<<"De laatste letter is:"
    <<naam2[naam2.size()-1]<<endl;
```

TH Rijswijk

62

STL

- Containers (datastructuren)
- Iterators (om door een container te wandelen)
- Algoritmen (generiek)

Het gebruik van iterators maakt generiek programmeren (**generic programming**) mogelijk. Een generiek algoritme kan op verschillende datatypes (containers) toegepast worden.

Generic programming is dus niet OOP.

Met behulp van iterators kun je een algoritme op de objecten in een container uitvoeren.

De algoritmen zijn zo efficiënt mogelijk (geen inheritance en virtuele functies gebruikt).

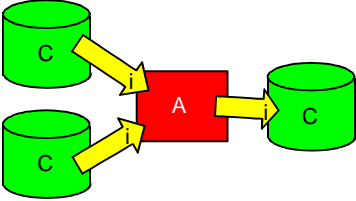
Je kunt eigen algoritmen, containers en iterators toevoegen.

TH Rijswijk

63

STL

componenten

C = container
A = algoritme
i = iterator

Een algoritme kan ook uit 1 container lezen en in dezelfde container schrijven

TH Rijswijk

64

Containers

- Sequentiële containers (linear)
 - []
 - **vector**
 - **list**
 - **deque** (double ended queue eigenlijk een dequevector)
 - bitset (slaan wij over)
 - adapters (in combinatie met vector, list of deque)
 - **stack**
 - **queue**
 - **priority_queue**
- Associatieve containers (elementen op volgorde van sleutelwaarde opgeslagen)
 - **set** (key orgineel)
 - **multiset** (key meerdere malen)
 - **map** (key, value orgineel)
 - **multimap** (key, value meerdere malen)

TH Rijswijk © 2003 Harry Broeders

65

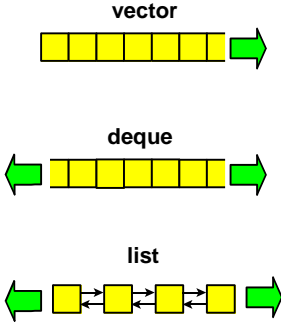
Containers

- De containers regelen hun eigen **geheugenbeheer**.
- De containers maken **kopietjes** van de elementen die erin gestopt worden. Als je dat niet wilt dan moet je een container met pointers gebruiken.
- Alle objecten in een container zijn van **het zelfde type**. (Dat kan wel een polymorph pointertype zijn!)

TH Rijswijk

66

Sequentiële containers

TH Rijswijk

67

Sequentiële containers

- **Vector**
 - random access
 - operator[]
 - at(...) gooit exception out_of_range
 - toevoegen of verwijderen
 - push_back(...) pop_back() O(1)
 - insert(...) erase(...) O(N)
- **Deque**
 - random access zoals vector
 - toevoegen of verwijderen
 - push_back(...) pop_back() O(1)
 - push_front(...) pop_front() O(1)
 - insert(...) erase(...) O(N)
- **List**
 - geen random access
 - toevoegen of verwijderen is O(1)
 - push_back(...) pop_back() O(1)
 - push_front(...) pop_front() O(1)
 - insert(...) erase(...) O(1)

TH Rijswijk

68

Vector voorbeeld

```
#include <iostream>
#include <vector>
using namespace std;

int main() {
    vector<int> v;
    int i;
    cin>>i;
    while (i!=0) {
        v.push_back(i);
        cin>>i;
    }
    print(v); // zelf gedefinieerde functie print
    // Een deel bewerken met iterator.
    if (v.size()>=4)
        for (vector<int>::iterator iter(v.begin()+2);
             iter!=v.begin()+4; ++iter)
            *iter*=2;
    print(v);
    // Een deel bewerken met index.
    if (v.size()>=4)
        for (vector<int>::size_type i(2); i<4; ++i)
            v[i]/=2;
    print(v);
    ...
}
```

TH Rijswijk

69

Vector voorbeeld

```
// print met behulp van een index:
void print(const vector<int>& vec) {
    cout<<"De inhoud van de vector is:"<<endl;
    for (vector<int>::size_type
         index(0); index!=vec.size(); ++index) {
        cout<<vec[index]<<" ";
    }
    cout<<endl;
}

// print met behulp van een iterator:
void print(const vector<int>& vec) {
    cout<<"De inhoud van de vector is:"<<endl;
    for (vector<int>::const_iterator
         iter(vec.begin()); iter!=vec.end(); ++iter) {
        cout<<*iter<<" ";
    }
    cout<<endl;
}
```

TH Rijswijk

70

List voorbeeld


```
#include <iostream>
#include <list>
using namespace std;

class Hond {
public:
    virtual void blaf() const =0;
    ...
};

class Tekkel: public Hond {
    ...
};

class SintBernard: public Hond {
    ...
};

int main() {
    list<Hond*> kennel;
    kennel.push_back(new Tekkel);
    kennel.push_back(new SintBernard);
    kennel.push_back(new Tekkel);
    for (list<Hond*>::const_iterator
         i(kennel.begin()); i!=kennel.end(); ++i)
        (*i)->blaf();
    ...
}
```


TH Rijswijk

71

Adapters

- **stack**
 - push(...), pop(), top(), empty()
- **queue**
 - kan niet met vector.
 - push(...), pop(), front(), empty()
 - Let op: push voegt achteraan toe en pop verwijderd voraan.
- **priority_queue**
 - kan niet met list.
 - push(...), pop(), top(), empty()
 - Let op: top geeft het grootste element terug en pop verwijderd dit element.
 - wordt geïmplementeerd als binary heap.

Deze adapters passen de interface van een vector, deque of list aan.

```
stack<int, vector<int> > s1;
stack<int, deque<int> > s2;
stack<int, list<int> > s3;
stack<int> s4; // using deque by default
```

TH Rijswijk

72

Iterators

Een iterator is geen class maar een (interface) afspraak. Elke class die aan deze afspraak voldoet is als iterator te gebruiken.

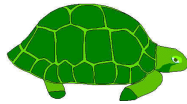
- **input iterator** (single pass)
 - een voor een lezen * (value) ++
- **output iterator** (single pass)
 - een voor een schrijven * (value) ++
- **forward iterator**
 - voorwaarts * ++ == !=
- **bidirectional iterator**
 - voor-/achterwaarts * ++ --== !=
- **random access iterator**
 - met sprongen * ++ -- += -= + -= != > >= < <= []
 - een gewone pointer is een random access iterator

TH Rijswijk

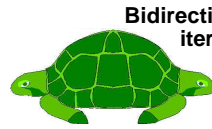
82

Iteratoren

Forward iterator

Bidirectional iterator

Random access iterator

TH Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

83

Iterators

Relatie met containers

- **bidirectional**
 - list, set, multiset, map en multimap
- **random access**
 - vector en deque

Iterators

Relatie met algoritmes

- **input** bijvoorbeeld find
- **output** bijvoorbeeld copy
- **forward** bijvoorbeeld remove
- **bidirectional** bijvoorbeeld reverse
- **random access** bijvoorbeeld sort

TH Rijswijk

84

Iterators

Speciale iterators

- **Insert-iterators** (een soort cursor in insert mode).
 - **insert_iterator**
 - **back_insert_iterator**
 - **front_insert_iterator**
- **Stream-iterators** (koppeling tussen iostream lib en STL).
 - **istream_iterator**
 - **ostream_iterator**

```
vector<int> rij;
ifstream fin("getallen.txt");
istream_iterator<int> iin(fin);
istream_iterator<int> einde;
copy(iin, einde, back_inserter(rij));
sort(rij.begin(), rij.end());
ostream_iterator<int> iout(cout, " ");
copy(rij.begin(), rij.end(), iout);
```

TH Rijswijk

85

Algoritmen

Een algoritme werkt op een **sequence**. Een sequence wordt aangegeven door twee iterators i1 en i2. De sequence loopt van i1 **tot** (dus **niet t/m**) i2.

- **sequence operations**
 - non-mutating
 - mutating
- **sorteren en aanverwanten**
- **functie-objecten**

```
vector<int> v;
v.push_back(12);
v.push_back(18);
v.push_back(6);
sort(v.begin(), v.end());
for (vector<int>::size_type i(0); i<v.size(); ++i)
    cout<<v[i]<<" ";
```

TH Rijswijk

86

Algoritmen

Non-mutating

- **Zoeken** van elementen
 - find
 - find_if
 - find_first_of
- **Tellen** van elementen
 - count
 - count_if
- **Werken** met elementen
 - for_each
- **Zoeken** naar een sequence
 - search
 - find_end
 - adjacent_find
 - search_n
- **Vergelijken** van sequences
 - mismatch
 - equal

TH Rijswijk

87

find

```
#include <string>
#include <set>
#include <iostream>
#include <algorithm>
using namespace std;

int main() {
    string s("galgje");
    set<int> v;
    do {
        for (string::size_type i(0); i<s.size(); ++i)
            if (find(v.begin(), v.end(), i)==v.end())
                cout<<" ";
            else
                cout<<s[i];
        cout<<endl<<"Geef een letter: ";
        char c;
        cin>>c;
        string::iterator r(s.begin());
        while ((r=find(r, s.end(), c))!=s.end()) {
            v.insert(r-s.begin());
            ++r;
        }
    } while (v.size()!=s.size());
    cout<<"Je hebt het woord gevonden."<<endl;
}
```

TH Rijswijk

88

find_if

```
#include <iostream>
#include <list>
#include <algorithm>
using namespace std;

bool ispos(int i) {
    return i>=0;
}

int main() {
    list<int> l;
    l.push_back(-3);
    l.push_back(-4);
    l.push_back(3);
    l.push_back(4);
    list<int>::iterator r;
    r=find_if(l.begin(), l.end(), ispos);
    if (r!=l.end())
        cout<<"Het eerste positieve element is:"
            <<"r<<endl;
    cin.get();
    return 0;
}
```

TH Rijswijk

89

find_if

```
#include <iostream>
#include <list>
#include <algorithm>
using namespace std;

class IsPos {
public:
    bool operator()(int i) const {
        return i>=0;
    }
};

int main() {
    list<int> l;
    l.push_back(-3);
    l.push_back(-4);
    l.push_back(3);
    l.push_back(4);
    list<int>::iterator r;
    r=find_if(l.begin(), l.end(), IsPos());
    if (r!=l.end())
        cout<<"Het eerste positieve element is:"
            <<"r<<endl;
    ...
}
```

TH Rijswijk

90

find_if

```
#include <iostream>
#include <list>
#include <algorithm>
#include <functional>
using namespace std;

int main() {
    list<int> l;
    l.push_back(-3);
    l.push_back(-4);
    l.push_back(3);
    l.push_back(4);
    list<int>::iterator r;
    r=find_if(l.begin(), l.end(),
             bind2nd(greater_equal<int>(),0));
    if (r!=l.end())
        cout<<"Het eerste positieve element is:"
             <<"r<<endl;
    cin.get();
    return 0;
}
```

TH Rijswijk

91

Functie-objecten

Een functie-object is een object met een operator().

- **Predicate** functie-object met een argument van type T dat true of false teruggeeft.
- **Comparator** functie-object met twee argumenten van type T dat true of false teruggeeft.
 - equal_to<T> not_equal_to<T>
 - greater<T> greater_equal<T>
 - less<T> less_equal<T>
- **Arithmetic and logical**
 - plus<T> return t1+t2
 - ...

Een Comparator kan worden omgezet in een Predicate met behulp van een **binder**.
bind2nd(greater_equal<int>(), 0)

TH Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

92

for_each

```
#include <vector>
#include <iostream>
#include <iterator>
#include <algorithm>

using namespace std;

void printDubbel(int i) {
    cout<<"<i><<" "<i<<" ";
}

int main() {
    vector<int> v;
    v.push_back(-3);
    v.push_back(-4);
    v.push_back(3);
    v.push_back(4);
    ostream_iterator<int> iout(cout, " ");
    copy(v.begin(), v.end(), iout);
    cout<<endl;
    for_each(v.begin(), v.end(), printDubbel);
    cout<<endl;
    cin.get();
    return 0;
}
```

TH Rijswijk

93

Algoritmen

mutating

- **Kopiëren**
 - copy copy_if
- **Bewerken**
 - transform
 - replace replace_if
 - replace_copy replace_copy_if
 - rotate
 - rotate_copy rotate_copy
 - random_shuffle
- **Verwisselen**
 - swap_range
 - reverse reverse_copy
- **Verwijderen**
 - remove remove_if
 - remove_copy remove_copy_if
 - unique
- **Diversen**
 - fill fill_n
 - generate generate_n

TH Rijswijk

94

transform

```
#include <iostream>
#include <vector>
#include <iterator>
#include <functional>
#include <algorithm>
using namespace std;

int telop(int i, int j) { return i+j; }

int main() {
    vector<int> v, w;
    v.push_back(-3); v.push_back(-4);
    v.push_back(3); v.push_back(4);
    w.push_back(1); w.push_back(2);
    w.push_back(3); w.push_back(4);
    ostream_iterator<int> iout(cout, " ");
    copy(v.begin(), v.end(), iout); cout<<endl;
    // Bewerking opgeven met een functie.
    transform(v.begin(), v.end(), w.begin(),
              v.begin(), telop);
    copy(v.begin(), v.end(), iout); cout<<endl;
    // Bewerking opgeven met std functie-objecten.
    transform(v.begin(), v.end(), w.begin(),
              v.begin(), plus<int>());
    copy(v.begin(), v.end(), iout); cout<<endl;
    cin.get(); return 0;
}
```

TH Rijswijk

95

remove

```
#include <iostream>
#include <vector>
#include <iterator>
#include <algorithm>
#include <functional>
using namespace std;

int main() {
    vector<int> v;
    for (int i(0); i<10; ++i) {
        v.push_back(*i);
    }
    ostream_iterator<int> out(cout, " ");
    copy(v.begin(), v.end(), out); cout<<endl;
    vector<int>::iterator end(
        remove_if(v.begin(), v.end(),
                 not1(bind2nd(modulus<int>(), 2)))
    );
    copy(v.begin(), end, out); cout<<endl;
    copy(v.begin(), v.end(), out); cout<<endl;
    v.erase(end, v.end());
    copy(v.begin(), v.end(), out); cout<<endl;
    // ...
}
```

TH Rijswijk

96

Uitvoer

```
0 1 4 9 16 25 36 49 64 81
1 9 25 49 81
1 9 25 49 81 25 36 49 64 81
1 9 25 49 81
```

TH Rijswijk

97

Algoritmen

Sorteren e.d.

- **Sorteren**
 - sort
 - stable_sort
 - binary_search
- **Set operations**
 - includes
 - set_union
 - set_intersection
 - set_difference
 - set_symmetric_difference
- **Diversen**
 - ...

TH Rijswijk

98

mem_fun

```
#include <iostream>
#include <list>
#include <algorithm>
#include <functional>
using namespace std;

class Hond {
public:
    virtual void blaf() const =0;
    ...
};

class Tekkel: public Hond { ... };

class StBernard: public Hond { ... };

int main() {
    list<Hond*> k;
    k.push_back(new Tekkel);
    k.push_back(new StBernard);
    k.push_back(new Tekkel);
    for_each(k.begin(), k.end(),
             mem_fun(&Hond::blaf));
    ...
}
```


TH Rijswijk

99

Galgje

```
#include <iostream>
#include <string>
#include <set>
#include <algorithm>
using namespace std;
```

Met gebruik
van sets

```
int main() {
    string w("galgje");
    set<char> geraden, letters;
    copy(w.begin(), w.end(),
        inserter(letters, letters.begin()));
    do {
        for (string::const_iterator i(w.begin());
            i!=w.end(); ++i)
            if (geraden.count(*i) cout<<*i;
            else cout<<';';
            cout<<endl<<"Raad een letter: ";
            char c;
            cin>>c;
            geraden.insert(c);
        }
        while (!includes(
            geraden.begin(), geraden.end(),
            letters.begin(), letters.end()));
        cout<<w<<" is geraden!"<<endl;
    }
```

TH Rijswijk

100

Galgje

```
// includes idem
```

```
set<char> geraden;
```

```
void printLetter(char c) {
    if (geraden.count(c)) cout<<c;
    else cout<<';';
}
```

Met gebruik van
sets en for_each

```
int main() {
    string w("galgje");
    set<char> letters;
    copy(w.begin(), w.end(),
        inserter(letters, letters.begin()));
    do {
        for_each(w.begin(), w.end(), printLetter);
        cout<<endl<<"Raad een letter: ";
        char c;
        cin>>c;
        geraden.insert(c);
    }
    while (!includes(
        geraden.begin(), geraden.end(),
        letters.begin(), letters.end()));
    cout<<w<<" is geraden!"<<endl;
}
```

TH Rijswijk

© 2003 Harry Broeders

101

Galgje

```
#include <iostream>
#include <string>
using namespace std;
```

Met gebruik
van strings

```
int main() {
    string w("galgje");
    string geraden(w.length(), '.');
    do {
        cout<<geraden<<endl
            <<"Raad een letter: ";
        char c;
        cin>>c;
        for (string::size_type i(0);
            i<w.length(); ++i)
            if (w[i]==c)
                geraden[i]=c;
    }
    while (geraden!=w);
    cout<<w<<" is geraden!"<<endl;
    cin.get(); cin.get();
    return 0;
}
```

TH Rijswijk

102

Galgje

```
// includes idem
```

```
class Vulin {
public:
    Vulin(char c): c(c) { }
    char operator()(char c1, char c2) const {
        return c1==c ? c1 : c2;
    }
};
```

Met gebruik van
strings en transform

```
int main() {
    string w("galgje");
    string geraden(w.length(), '.');
    do {
        cout<<geraden<<endl
            <<"Raad een letter: ";
        char c; cin>>c;
        transform(w.begin(), w.end(),
            geraden.begin(), geraden.begin(),
            Vulin(c));
    }
    while (geraden!=w);
    cout<<w<<" is geraden!"<<endl;
}
```

TH Rijswijk

103

Galgje

```
// includes idem
```

```
class Raad {
```

```
public:
    Raad() {
        cin>>c;
```

Met gebruik van
strings en transform

```
    }
    char operator()(char c1, char c2) const {
        return c1==c ? c1 : c2;
    }
};
```

```
int main() {
    string w("galgje");
    string geraden(w.length(), '.');
    do {
        cout<<geraden<<endl
            <<"Raad een letter: ";
        transform(w.begin(), w.end(),
            geraden.begin(), geraden.begin(),
            Raad());
    }
    while (geraden!=w);
    cout<<w<<" is geraden!"<<endl;
}
```

TH Rijswijk

104